

COVID-19 ile Yükselen Teletıp ve Hematoloji

Hematology and the Rise of Telemedicine During COVID-19 Pandemic

✉ Ekin KIRCALI,
✉ Sinem CİVRİZ BOZDAĞ*

*Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Hematoloji BD,
Ankara, TÜRKİYE

Yazışma Adresi/Correspondence:
Ekin KIRCALI
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Hematoloji BD,
Ankara, TÜRKİYE
ekinkircali@gmail.com

ÖZET Dünya yeni koronavirüs hastalığı-2019 (COVID-19) kriziyle uğraşırken tıp dünyası da, bu enfeksiyonun ciddi komplikasyonları, hasta yoğunluğu ve ölüm olasılığı nedeniyle zora düşmüştür. Acil müdahaleye ihtiyacı olmayan hastaların poliklinik randevuları ve acil olmayan cerrahi girişimleri ertelenmek zorunda kalmış, muayenede sosyal mesafenin korunması ve hastanın virüse maruz kalmasını engellemek amacıyla birçok viziitin teletıpla (uzaktan tıp) gerçekleştirilmesi gündeme gelmiştir. İmmünespresyon düzeyinin yüksek olduğu bir çok hematolojik hastalığın takip ve tedavi sürecinde teletıp kullanılması pandemi döneminde hem hastaların hem de sağlık çalışanlarının enfeksiyondan korunma- sına yardımcı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Teletıp; COVID-19; şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2

ABSTRACT World continues to struggle with the novel coronavirus disease-2019 (COVID-19), its complications and fatality. All the elective outpatient clinic and surgery appointments have been delayed in order to keep the social distancing and inhibition of the viral exposure either for patients or for health care professionals. Telemedicine has been introduced for the patients in pandemic era. Especially for patients with hematological diseases who form the highly immunosuppressive patient group telemedicine has been widely used.

Keywords: Telemedicine; COVID-19; severe acute respiratory syndrome coronavirus 2

TELETIP NEDİR VE NASIL UYGULANIR?

Teletıp, sağlık hizmetlerinin ve sağlıkla ilgili bilgilerin iletişim araçları ve elektronik bilgi olarak sağlanmasıdır. Bu yaklaşım yeni koronavirüs hastalığı-2019 (COVID-19)'la birlikte hayatımızda önemli bir yer edinmeye başlamakla birlikte aslında yeni bir uygulama değildir. Uzun yıllar önyargı ile yaklaşılan teletıp geri ödeme kurumlarında da sıcak bakılmayan bir konu olmuştur.^{1,2} Çıkış amacı, taşrada yeterli sağlık profesyoneli olmayan bölgelerdeki hastalara sağlık hizmetinin uzaktan ulaştırılmasıdır. Teletıp, hastayla ve diğer klinisyenlerle, uzak mesafeden görüşerek temas, tıbbi durumun görüşülmesi ve tartışılması, önerilerin sunulması, eğitim ve müdahale olanağı sağlar. “Evde kal, güvende kal” felsefesinin güdüldüğü COVID-19 pandemi günlerinde evinde kalan hastalardan bu hizmete ulaşma ihtiyacı ve talebi doğmuştur.

TeleTıp Ortamı Hazırlama

Hastayla ya da klinisyenle yapılacak uzaktan görüşme için profesyonel bir ofis ortamı yaratılmalıdır. İyi aydınlatılmış bir oda, ilgiyi dağıtmayacak bir arka plan, ve sessiz bir ortam hazırlanmalı, görüşmeyi yapan kişiler birbirlerinin yüzünü net bir şekilde görebilmelidir. Televizyon, radyo, kapı zili gibi gürültüler en aza indirilmeli ve görüşmenin görüşme dışı kişilerce duyulmadığından emin olunarak hasta mahremiyeti sağlanmalıdır. Profesyonelce giyinilmeli, kameraya bakarak hastayla göz teması kurulmalıdır. Sıcak

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Kircali E, Civriz Bozdağ S. COVID-19 ile yükselen teletıp ve hematoloji. İhan O, Toprak SK, editörler. Hematoloji ve COVID-19. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. p.114-6.

COVID-19 ile Yükselen Teletıp ve Hematoloji

Hematology and the Rise of Telemedicine During COVID-19 Pandemic

✉ Ekin KIRCALI,
✉ Sinem CİVRİZ BOZDAĞ*

*Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Hematoloji BD,
Ankara, TÜRKİYE

Yazışma Adresi/Correspondence:
Ekin KIRCALI
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi,
Hematoloji BD,
Ankara, TÜRKİYE
ekinkircali@gmail.com

ÖZET Dünya yeni koronavirüs hastalığı-2019 (COVID-19) kriziyle uğraşırken tıp dünyası da, bu enfeksiyonun ciddi komplikasyonları, hasta yoğunluğu ve ölüm olasılığı nedeniyle zora düşmüştür. Acil müdahaleye ihtiyacı olmayan hastaların poliklinik randevuları ve acil olmayan cerrahi girişimleri ertelenmek zorunda kalmış, muayenede sosyal mesafenin korunması ve hastanın virüse maruz kalmasını engellemek amacıyla birçok viziitin teletıpla (uzaktan tıp) gerçekleştirilmesi gündeme gelmiştir. İmmünespresyon düzeyinin yüksek olduğu bir çok hematolojik hastalığın takip ve tedavi sürecinde teletıp kullanılması pandemi döneminde hem hastaların hem de sağlık çalışanlarının enfeksiyondan korunma- sına yardımcı olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Teletıp; COVID-19; şiddetli akut solunum sendromu koronavirüs 2

ABSTRACT World continues to struggle with the novel coronavirus disease-2019 (COVID-19), its complications and fatality. All the elective outpatient clinic and surgery appointments have been delayed in order to keep the social distancing and inhibition of the viral exposure either for patients or for health care professionals. Telemedicine has been introduced for the patients in pandemic era. Especially for patients with hematological diseases who form the highly immunosuppressive patient group telemedicine has been widely used.

Keywords: Telemedicine; COVID-19; severe acute respiratory syndrome coronavirus 2

TELETIP NEDİR VE NASIL UYGULANIR?

Teletıp, sağlık hizmetlerinin ve sağlıkla ilgili bilgilerin iletişim araçları ve elektronik bilgi olarak sağlanmasıdır. Bu yaklaşım yeni koronavirüs hastalığı-2019 (COVID-19)'la birlikte hayatımızda önemli bir yer edinmeye başlamakla birlikte aslında yeni bir uygulama değildir. Uzun yıllar önyargı ile yaklaşılan teletıp geri ödeme kurumlarında da sıcak bakılmayan bir konu olmuştur.^{1,2} Çıkış amacı, taşrada yeterli sağlık profesyoneli olmayan bölgelerdeki hastalara sağlık hizmetinin uzaktan ulaştırılmasıdır. Teletıp, hastayla ve diğer klinisyenlerle, uzak mesafeden görüşerek temas, tıbbi durumun görüşülmesi ve tartışılması, önerilerin sunulması, eğitim ve müdahale olanağı sağlar. “Evde kal, güvende kal” felsefesinin güdüldüğü COVID-19 pandemi günlerinde evinde kalan hastalardan bu hizmete ulaşma ihtiyacı ve talebi doğmuştur.

TeleTıp Ortamı Hazırlama

Hastayla ya da klinisyenle yapılacak uzaktan görüşme için profesyonel bir ofis ortamı yaratılmalıdır. İyi aydınlatılmış bir oda, ilgiyi dağıtmayacak bir arka plan, ve sessiz bir ortam hazırlanmalı, görüşmeyi yapan kişiler birbirlerinin yüzünü net bir şekilde görebilmelidir. Televizyon, radyo, kapı zili gibi gürültüler en aza indirilmeli ve görüşmenin görüşme dışı kişilerce duyulmadığından emin olunarak hasta mahremiyeti sağlanmalıdır. Profesyonelce giyinilmeli, kameraya bakarak hastayla göz teması kurulmalıdır. Sıcak

KAYNAK GÖSTERMEK İÇİN:

Kircali E, Civriz Bozdağ S. COVID-19 ile yükselen teletıp ve hematoloji. İhan O, Toprak SK, editörler. Hematoloji ve COVID-19. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. p.114-6.

görüntülerin radyolojik açıdan raporlanabilmesine, radyologlar arası telekonsültasyon yapılabilmesine olanak sağlamıştır.⁶ Bu sisteme devlet hastaneleri, üniversite hastaneleri ve özel hastaneler dahildir. Bu makalenin yazıldığı tarihe kadar olan süreçte, ülkemizde daha ileri standardize bir teletıp uygulaması bulunmamaktadır.

SONUÇ

Klasik olarak yeterli imkanı bulunmayan taşra bölgeler ya da sağlık personeli sayısının yetersiz kaldığı felaketler/sal-

gınlar için başlayan teletıp, aslında bir dekattan daha yaşlıdır ve x 19 pandemisinde de hem hematoloji hem de diğer branş hastaları için oldukça kullanışlı olma potansiyeline sahiptir.⁵ Hekimler ve hastalarca benimsenirse, uygun altyapıyla COVID19 bulaş riskini minimuma indirecek şekilde vizitler ve klinisyenler arası konsültasyonlar yapılabilecektir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de uzaktan tıbbın ivedilikle yaygınlaşması beklenmekte ve umulmaktadır. Bu da, önyargıların kırılmasıyla mümkün olabilecektir.

KAYNAKLAR

1. Hollander JE, Sites FD. The Transition from Reimagining to Recreating Health Care Is Now. *NEJM Catalyst Innovations in Care Delivery*. 2020;1(2).
2. Styczynski, J. and P. Ljungman, EBMT recommendation on: CORONAVIRUS DISEASE COVID-19: EBMT; 2020 [updated 03/08/2020].
3. Elkaddoum, R, et al. Telemedicine for cancer patients during COVID-19 pandemic: between threats and opportunities. 2020, *Future Medicine*.
4. Lurie N, Carr BG. The role of telehealth in the medical response to disasters. *JAMA Internal Medicine*. 2018;178(6):745-6.
5. <https://www.ama-assn.org/system/files/2020-04/ama-telehealth-playbook.pdf>
6. <http://teletip.saglik.gov.tr>